

De zeven Deventer moordzaken

Gebonden kapitaal

ALMAR OTTEN

ARTNIK

De zeven Deventer moordzaken

Gebonden kapitaal

ALMAR OTTEN

ARTNIK

VOOR JANNI EN DIRK

EERSTE BEDRIJF

DONDERDAG 2 AUGUSTUS 11.00 UUR

Het bureau van rechercheur Ellen van Dorth is bedolven onder dikke stapels vergeelde, gerafelde papieren. Ze zijn afkomstig uit het politiearchief en gedateerd van januari 1973 tot maart 1975.

‘Wat ben jij aan het doen?’

Ellen schrikt op. Het is Jozef Laros, de ervaren rechercheur die sinds de toetreding van Ellen tot de Deventer recherche anderhalf jaar geleden, haar mentor is. Hij leunt tegen de deurpost en grijnst. ‘Op zoek naar gegevens over de Deventer putmoord.’

‘Hè?’

‘Ja, de Deventer putmoord. Gepleegd eind ‘72 en nooit opgelost.’

‘Vertel mij wat. Iedere Deventenaar heeft wel eens gehoord van de moord op Tjalling Tjalkens. Breng die spullen maar terug naar het archief. Dat is zonde van je tijd.’

Ellen heeft het afgelopen jaar geleerd dat ze zich niet van de wijs moet laten brengen door de hautaine manier waarop Jozef haar en ook andere mensen soms bejegent. Meestal doet hij dat als hem iets anders dwarszit.

‘Hoezo?’

‘De zaak is verjaard. Als de moordenaar zich nu meldt, bieden we hem een kop koffie aan en sturen hem weer naar huis.’

‘Dat had ik ook al bedacht. Toch vind ik het raar om helemaal niets te doen als iemand informatie heeft waarmee een moordzaak kan worden opgelost, ook al is het dertig jaar na dato.’

Jozef kijkt Ellen verbaasd aan.

‘Wat bedoel je?’

'Vanochtend belde een man. Hij sprak met een buitenlands accent en zei dat hij wist wie de putmoord had gepleegd.'

'En?'

'Hij wilde geen naam noemen.'

'Belachelijk. Wat dan wel?'

'Niets, hij zou over een paar dagen weer contact opnemen.'

'Telefoonnummer?'

'Nee. Verder weet ik niets.'

'Merkwaardig. Ik zou er niet te veel energie in stoppen.'

'Oké,' zegt Ellen meegaand. 'Maar waar moet ik mijn informatie dan vandaan halen?'

'Praat met mij. Ik heb mij in de jaren tachtig eens mogen verdiepen in alle niet verjaarde 'cold cases'. De putmoord was er één van. Ik heb mij zelfs in de put onder de Elegast laten zakken om met eigen ogen de plek te zien waar het lijk op 3 januari 1973 is gevonden.'

'Dat lijkt mij sterk. Ik heb net gelezen dat die put een diameter had van vijfenzestig centimeter.'

Jozef glimlacht.

'Bij wijze van spreken dan.'

'Hoezo trouwens de Elegast? Ik dacht dat het om een put in de Gildekelder ging.'

'Dat is hetzelfde pand.'

'Dus ik sta soms te dansen op de plek waar het lijk is gevonden?'

'Ja.' Jozef denkt na. Ellen kent Jozef inmiddels goed genoeg om te zien dat zijn interesse is gewekt. 'Misschien reageerde ik net wat te snel. Als je op dit moment geen dringende zaken onder handen hebt, kan het toch zinvol zijn om je erin te verdiepen. En dan bied ik mij aan als informatiebron.'

'Prima. Heb je nu tijd?', vraagt Ellen.

'Ha, ha,' lacht Jozef. 'Gretig als altijd. Begin van de middag?'

'Goed, dan zie je mij verschijnen.'

Ellen luistert hoe het geluid van Jozefs voetstappen in de lange gang van het politiebureau steeds zachter wordt. Wat kwam hij

hier eigenlijk doen? Waarschijnlijk alleen een praatje maken om zijn gedachten te verzetten. Dat doet hij vaker.

Het enthousiasme waarmee ze net het ene na het andere archiefstuk doorploegde is verdwenen. Het fenomenale geheugen van Jozef is een betere en vooral meer toegankelijke informatiebron dan politiedossiers.

Voor het eerst die ochtend voelt ze hoe warm het is. Dat komt niet alleen doordat de zon inmiddels pal op het grote raam van haar kamer staat. De aanhoudende hitte die Nederland sinds april teistert, heeft zelfs de dikste muren van de oude huizen in de Deventer binnenstad door en door opgewarmd. Gebouwen koelen 's nachts niet meer af. Steeds meer bewoners nemen om elf uur 's avonds het laatste pontje over de IJssel en slapen in een tentje in de uiterwaarden of het stadspark. Ellen heeft het twee dagen geleden ook geprobeerd, maar vond de relatieve koelte niet opwegen tegen het nachtelijke rumoer.

Op alle fronten ontwricht de hitte het Deventer leven. Het water in de IJssel heeft twee dagen geleden een historisch laag peil bereikt. Morgen wordt alle scheepvaart verboden. Om massale vissterfte als gevolg van opwarming van het rivierwater te voorkomen mag de IJsselcentrale maar beperkt koelwater lozen en draait slechts op halve kracht. Sinds vorige week wordt het gebruik van airconditioning in kantoorgebouwen daarom sterk ontraden door de provincie Overijssel. De Deventer middenstand ziet zich voor een dilemma geplaatst. Tussen twaalf en vier staan de meeste winkeliers werkeloos te wachten op klanten. Steeds meer ondernemers pleiten voor mediterrane openingstijden, maar de verantwoordelijke wethouder wil daar niets van weten. De directeur van het VVV ziet daarentegen wel kansen: Sevilla aan de IJssel. Dat is eens wat anders dan Moskou, Istanbul of Oxford.

De kersverse burgemeester van Deventer is geen rustige start van zijn nieuwe baan gegund. Al voor zijn komst heeft zijn geloofsovertuiging voor het nodige rumoer in de stad gezorgd. Afgelopen week heeft hij zich laten vertellen dat er aankomende zondag meer dan honderdduizend mensen worden verwacht op de jaar-

lijkse Boekenmarkt. Van alle kanten heeft men hem erop gewezen dat de massaliteit van het evenement onder deze omstandigheden tot dezelfde problemen kan leiden als bij de Vierdaagse van Nijmegen. Fanatieke boekenliefhebbers lopen het risico op uitdroging en oververhitting. Het liefst had hij het evenement daarom afgelast. Dat is echter geen optie. Het zou koren op de molen zijn voor het deel van de bevolking dat zich zo kritisch heeft uitgelaten over zijn komst. Zij zouden hun vrees voor strenge christelijke normen en waarden meteen bewaarheid zien.

Jean-Paul Portegeijs, een negenenveertigjarige man uit Roermond, heeft deze week geen last van de warmte. Hij voelt niet hoe het t-shirt dat hij al drie dagen draagt op zijn rug plakt. Fysiek ongemak bestaat niet, hij laat niets tussen hem en zijn grote passie komen. Zeven dagen lang geeft hij zich volledig over aan boeken. Onvermoeibaar speurt hij in Deventer naar lang gezochte meesterwerken. Voor hem is het de mooiste week van het jaar. Volgens het schema dat hij van te voren heeft gemaakt, bezoekt hij van maandagochtend tot en met vrijdagmiddag alle Deventer boekenswinkels. Hij kent de meeste zaken inmiddels en weet hoeveel tijd hij nodig heeft om de collectie langs te lopen en een praatje te maken met de eigenaar. Zaterdagmiddag begint het laatste deel van zijn persoonlijke Boekenweek: het Tuinfeest en de Boekenmarkt. Zondagavond keert hij terug naar Limburg, zoals gewoonlijk met een koffer en een rugzak vol boeken.

In afwachting van zijn lunch, een Hanzestoofpot, zit Jean-Paul Portegeijs in de schaduw van een grote kastanjeboom op het terras van de Brave Broeder. In de verte hoort hij autogeluiden. Verder is het doodstil op het Grote Kerkhof. Hij kijkt om zich heen. Er is geen mens te bekennen. De lucht boven de geparkeerde auto's trilt. Een meisje met een knalrood hoofd brengt Jean-Paul een Palmbier. Ze zucht en veegt het zweet van haar voorhoofd. Jean-Paul pakt het schema uit zijn rugzak.

De ochtend heeft hij doorgebracht in de panden van Antiquariaat